

Bilag A.**Betænkning**

afgivet af

Statsministeriets Udvalg vedrørende Sanering af Landbrugets Gældsforhold.*Til Statsministeriet.*

Under 19. Februar 1934 har det høje Ministerium anmodet undertegnede Udvalg „om at foretage en Undersøgelse af Spørgsmaalet om, hvorvidt en yderligere Sanering af Landbrugets Gældsforhold er mulig.“ Det blev samtidig meddelt Udvalget, „at Undersøgelsens Resultat maa ønskes meddelt Ministeriet inden 1. September 1934.“ Statsministeren har senere henstillet til Udvalget at ville fremskynde Arbejdet yderligere under Henviisning til den almindelige Situation for Landbrugserhvervet. Da desuden Henstandslovgivningen er ophørt, har ogsaa Udvalget maattet anse det for heldigt at afslutte sit Arbejde endog meget hurtigt, saa at eventuelle Foranstaltninger snarest kan gennemføres.

I.**Indledende Bemærkninger.**

Udvalget har faaet sit Hverv overdraget paa et Tidspunkt, hvor den i Landbruget anbragte meget store Kapital, der for langt den overvejende Dels Vedkommende er laant, som det fremgaar af *Det Lændøkonomiske Driftsbureau's* Regnskabsopgørelser, i en Række Aar ikke har kunnet og stadig ikke kan forrentes af de Driftsindtægter, Landbruget opnaar.

Af de foreliggende Oplysninger og Undersøgelser over Væksten i Landbrugets Gældsbyrde fremgaar det, at en overvejende Del af den nuværende betydelige Pantegæld er stiftet i de for Landbruget gode Aar. Det er rimeligt at antage, at den voksende Gældsætning, som under Højkonjunkturerne naturligt maatte finde Sted ved Ejendomsoverdragelser og Arvedeling, er blevet fortsat, saa længe de høje Ejendomspriser har holdt sig.

Men ved Siden heraf har Genopbygningen af Landbruget efter Krigsperioden i Forbindelse med Driftsunderskuddet i de daarlige Aar efter 1925 krævet Tilførsel af fremmed Kapital, der først er sket i Form af en Forøgelse af den løse Gæld for saa senere at blive omsat til Pantegæld, naar Forventning om hurtig Afvikling af de løse Krediter ikke har kunnet indfries. Denne Udvikling i Retning af forøget Gældsbyrde synes vel standset, da de nuværende daarlige Tider indtraf, men om nogen Nedgangsbevægelse har der paa den anden Side efter alt at dømme ikke været Tale, allerede af den Grund at det store Flertal af Landbrugere har været ude af Stand til at adrage paa Gælden.

Efter den Nedgang, der er sket i Landbrugsejendommenes Handelsværdi, dels i Værdien af den faste Ejendom, men navnlig i Besættningens Værdi, er Forholdet det, at